

(המשך מעמוד 9)

ספרים.

ובזמן הפנוי התרוצצתי וקניתי מוזיאון קות.

התחלתי לפסל בחימר, לפי ספרלימוד. משם עברתי לברונזה, כרזל ושעווה. המשכתי לפסל במשך שנים, אבל אף פעם זה לא היה הובי קבוע. מאז פרשת פולארד שנתתי לפסל. בעיקר בכרזל. אני מתכוון לפסל בברונזה בקרוב.

איך זה התחיל? לפני ארבע שנים, כשהייתי בסביבות הגיל 56, חשתי ירידה בכמה פונקציות פיזיות: היתה אצלי, למשל, ירידה בזיכרון, ולי תמיד היה זיכרון מאוד טוב. זהו מכשיר שאני משתמש בו מדי יום.

נוצרה גם ירידה בכוח הפיסי שלי. אני לא איש שעושה התעמלות יומיומית. אני עובד בגינה, מפסל — לא יותר. פיתאום התקשיתי לעלות במדרגות. היו לי חריקות בפרקים.

הוויטמינים השיבו לי את הזיכרון והתיפקוד הגופני, שהיו לי בשנות השלושים... אני לוקח 41 חומרים ליום * מרגלים הופכים למרגלים ממאה ואחת סיבות שונות

בצוואר, בכרטיים, נוצרה אצלי ירידה בתיפקוד המיני. לקחתי את עצמי כיריים וחשכתי: "מה אני עושה?"

באותה תקופה — עור לפני מילחמת-הלבנון — ביקרתי בארצות-הברית. ערב אחד, בלוס אנג'לס, נפלתי על שיחה חברתית, שעסקה בשחקנים קשישים. השיחה התגלגלה למיליונר ארמנד האמר.

כבר אז הוא היה בן 80 פלוס. סיפרו שהאיש מחזיק מעמד ונראה נהדר, מכיוון שהוא עובר טיפול מיוחד של ויטמינים ותרופות.

הלכתי לטיפריות וקניתי ספרים. רופאים? כל רופא שפגשתי אמר לי: "יש די ויטמינים בחסה שאתה אוכל וכל זה..."

במשך שנתיים אספתי ספרים. אפילו גיליתי אגודה המייצעת לאנשים בעניין זה ועוברת איתם כשפנינסיין לצורך מחקר.

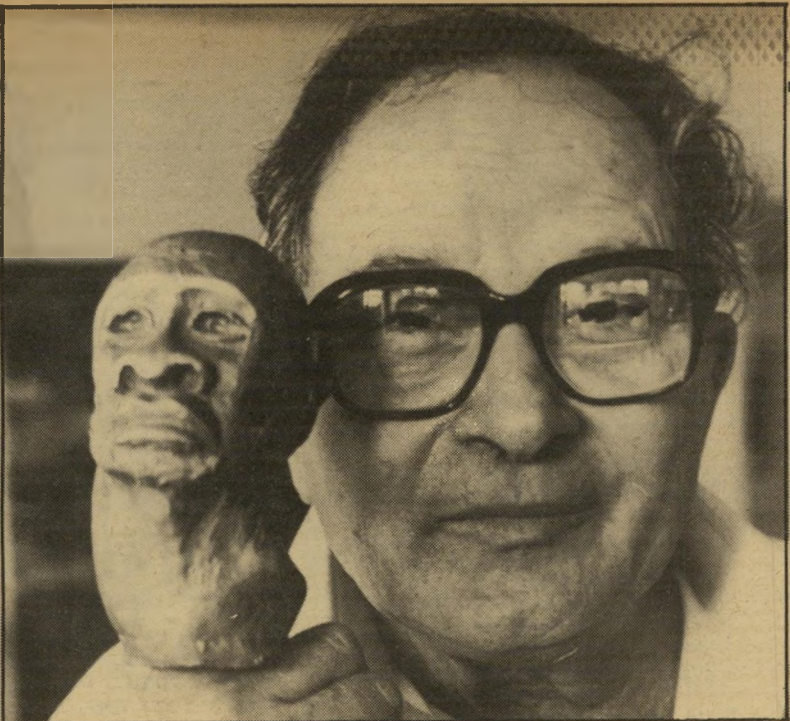
קוסמת לי העבודה הפיזית ביריים. חסרה לי פעילות ספורטיבית, והצורך לפורקן חזק. אסור לי לשחות בגלל האזניים, יש לי חורים בעור-התוף. אני לא יכול לשחק טניס, בגלל העיניים. מה נשאר?

לפעמים אני עובד שעות על חתיכת כרזל, ויודע ששום דבר לא ייצא. אבל עצם העבודה — עצם היכולת לכופף כרזל כמו שאני רוצה — זה העיקר.

(מרים איתן מסתייגת בעדינות: "צריך לציין שרפי מפסל בהשראת פסלים קודמים ויצירות מוכרות.")

על הוויטמינים

באופן מעשי אני לוקח מדי יום 41 חומרים. אני מארגן לעצמי את הכמויות והמינון.

איתן והפסל הראשון שסיכל. היה לי רומאן עם פסלת...

"הרופא צעק עלי — כחתיכת-גמבה אחת יש לך את כל הוויטמינים שאתה צריך בעולם..."

על פרשת פולארד

אחרי פרשת-פולארד, המערכת — כואב נא, מר, שרייה-המשלה הפקידים — לא כולם יודעים איך לאכול אותי.

כלומר: הם לא יודעים אם להזמין אותי לאי-רועים, אם זה כבוד או בושה.

אצל החברים האמיתיים שלי לא חל כל שינוי ביחסם אלי. להיפך — אני זוכה בתמיכה ובהערכה.

אריק שרון — זאת בושה לכתוב? אני רק יכול להתפלל שכל חיי יהיו לי חברים טובים כמוהו. הוא נתן לי תמיכה מוסרית ורגשית לכל אורך הדרך.

כמה זה מתבטא? בכל, יומיום.

הרעיון שאבא לכימיקלים נולד הרכה לפני פיצוץ פרשת-פולארד. זמן רב קודם-לכן רצייתי ללכת לנושאים הכלכליים.

כל הכותרות שביקשו את התפטרותי בעת הפרשה אינן צודקות. אני אחראי, אבל אני לא אשם.

על-כך הצביעו שתי הוועדות. כשאדם אחראי אך אינו אשם — אין ממצים את הדין רק עימו, ועוד בכל החומרה.

קמתי והתפטרתי מהמערכת מיד. נטלתי על עצמי את האחריות. מה עוד ניתן לדרוש ממני? גם כימיקלים אינה תחנתי האחרונה. לא אסיים כך את חיי.

אני חש שבמשך שנתיים עשו לי אמצעי-התיקשורת עוול, לפחות באי-אמירת האמת, אם לא יותר.

כשהוקמה ועדת-רוטנשטיין-צור, הודיעו-הי ארץ בגדול על תאריך הזמנתי למתן עדות.

הדיווח הרועש הבא היה על תוכן עדותי. בתאריך הדיווח המפורט בהארץ אפילו לא הזמנתי למתן עדות. וזהו רק דוגמא אחת.

איך אני מרגיש כיום לגבי הפרשה? רגשות לא משחקים כאן. מדובר על דרד-חשיבה.

פעלתי במודע, כיוונתי את העניינים במודע. איני מתחרט מאומה בפרשה. לעולם איני מתחרט. כך גם בנושא זה.

הקשה ביותר בחיי, גם לא רגעים בה. בפרשת-פולארד לא היו לי אף פעם רגעים של סכנה קיומית, סכנה קיומית לרפי. היו לי רגעים כאלה בעבר.

כאשר אני נמצא באיום — מכונת-השכל מגיעה למקסימום של יעילות, אז אני רק מגיע לחשיבה צלולה יותר, מפעיל קורדרות. זה בריוק ההיפך ממה שקורה לרוב האנשים.

בגלל הפרשה הפסקתי להתעסק בריגול. לא איני מתגעגע לריגול. אני יושב בכימיקלים מסוף אפריל 1986 — שנה וארבעה חודשים. אני יושב וחושב שנה קדימה, חמש שנים קדימה.

זהו מעבר ריאסטי. מהיי הריגול לשיבות-מנהלים. עברתי כמה מעברים בחיים שלי. בכל מעבר הסתגלתי מהר מאוד. יש לי כושר הסתגלות מצויין.

האם אני מתחרט? ובכן, "מתחרט" אינה המילה המתאימה פה. אינני מתחרט על שעשיתי, אלא מצטער על הפרשה. במיוחד מפני שארצות-הברית היא הידידה הראשונה של ישראל, ושתי המדינות קרובות זו לזו למרות הבדלי הגודל. אני חסיד מושבע של ארצות-הברית. אני חושב שבכ-

התחלתי לקחת ויטמינים בכמויות קטנות. לאט-לאט נעלמו החריקות מהגוף. למרות שיש לי עודף-מישקל, הכושר הפיסי שלי חזר לקד-מות, הזיכרון חזר למצב שבו הייתי בשנות ה-30 שלי, וגם שאר פעולות-הגוף שהוכרתי שבו להיות כפי שהייתי בתקופת-החרות. אני מתפקד כמו אריה.

אין לי מושג כמה זה חיזוק מעמד. בינתיים זה עובד ארבע שנים. לחרשות זה לא עוזר...

(מרים איתן מנסה לרסן את ההתלהבות הכללית מ"מיבצע ויטמינים": "הוא שחך לספר שלילה אחד התעוררנו, והוא היה אידום מכף-רגל ועד ראש. רצתי איתו לבית-החולים, ושם גילו שהוא לקה בהרעלה מרוב ויטמינים." רפי:

המרגל שהגיע אל החום

בתרועות-ניצחון. כל העסק הזה שנקרא מודיעין, מעיר איתן בנימה פילוסופית, רצוף כישלונות. הפיזו הממוזגת נעה בתוך ענני-כיבשן, המזכירים את הגיהנום של דנטה. "חלום חיינו" מכריז איתן מכל הלב, הוא להזרים מים מתוקים לנגב!

"רותם דשנים" הוא אחד המיפעלים השייכים לקונצרן-הענק, שאיתן הועמד בראשו. אין שטיח אדום. מה השם? פולט שומר אדיש. "אליהו" אומר נהגו של איתן, ששימש גם כנהג של קודמו, ישראל סחרוב. איזה אליהו? מתעניין ה-שומר, על דרך השיגרה. אליהו מתעצבן על שאין מזהים אותו. "אליהו סקנזדה", מציל איתן את המצב. השומר מעוצבן: "אז אפשר להגיד!"

המיבנים קבורים בחולות. איש מהעובדים אינו יוצא מגדרו למראה האיש הממושקף, נמוך-הקומה, העומד עתה בראש הפרימידיה של הקונצרן. איתן נראה מרוצה מכך. אולי נתן להבין שזהו רצונו.

עוברים במינהרה תת-קרקעית, הרחבה אולי בסנטימטרים מעטים מרוחב המכונית.

מחוץ למכונית הממוזגת, כיבשן לוחט. מיפלצות בצורת דחפורים מערימות תילי-עפר. המכונית האלה, מתפאר איתן כילד המתגאה בצעצועיו החדשים, שוות שמונה מיליון דולר! המכונית הענקית האלה נוסעות לעברנו. מפחיד. מכונית פזו נמנכה לפני כמה שבועות בהיסח-הדעת תוך כדי נהיגה שיגרתי של הדחפור. איתן דווקא מתקדם לעבר הדחפור. הגלגל האימנטי נעצר סמוך אליו. איתן מחייך חיוך-מנצחים. גם בחברת הכימיקלים אפשר לספק את יצר ההר-פתקות.

איתן אוכל ארוחת-צהריים ביחד עם העובדים. נוכחותו אינה מטרידה את הסועדים. המארחים משתלבים בטבעיות ברכילות ובבדיחות שלו. אילו היה אחד העובדים הסועדים שומע את השיחה המתנהלת בשולחן המנהלים הבכירים — היה מסמיק.

פריקלאס — פינה ירקרקה בשממה האינסופית. איתן מקבל הודעות: משה שחל מחפש אותו. ישראל כץ (עוזרו של אריק שרון) מחפש אותו. לך תחזור טלפונים מסוף-העולם! איתן מדווה לניסים, מנחל המיפעל, כיצד הוא מסתפל בענייה שהתעוררה. על פי מערכת-היחסים ביניהם, המתבונן מהצד עלול לטעות בניחוש מי הבכיר ביניהם.

בכניסה לחדר-האוכל של אחד המיפעלים התמרמר אחד הפועלים. שביקור הפמליה לא היה לרוחו. מי אלה? מאיפה נחתו?"

אתה לא יודע מי זה? שאלתי והצבעתי על איתן, שמנהלי המיפעל כירכרו סביבו.

אניו מה איכפת לי?! ענה הפועל הרגז. זה יושב-ראש מועצת-המנהלים שלך? בחיידך? בהה הפועל. כשאתן שמע סיפור זה, התגלגל מצחוק.

נמרץ ועליו, בג'ינס חדישים ובנעלי-התעמלות. בדרך דרומה אינו מוסק מלדבר.

ורדה" היא יותר מוסד של החברה בכימיקלים מאשר מיסעדה. שם נפגשים בדרך ל, בדרך מ, מבררים מי מת, היכן יושבים שבעה, זוללים "פומאים" — חביתות ענק בעגה הכימיקלית. מדרמים.

כאן כמעט עליתי על מוקש! פולט איתן בנימה מעשית, ליד חירבת-מאחאז'. זה היה באוגוסט 1948 (אחרי פגיעתו הקשה בחודש מאי 1948). נסענו בג'יפ — אברהם שלום (ביני לבנינו יש מערכת-יחסים ארוכה ומיוחדת), דוב'ה גוטסמן, שהוא כיום מיליונר רציני, ואני. 15 סנטימטרים מהמוקש עצרתי את הג'יפ. נס מאלוהים! כך ניצלנו שלושתינו, וכל אחד מאיתנו עשה אחר-כך קאריירה..."

הקאריירה של אברהם שלום כראש השב"כ לא הסתיימה